

BEHANGERS IN EEN BIJENHOTEL

Pieter van Breugel

p.v.breugel@hetnet.nl

Op een mooie zomerdag in 2007 bezocht ik de prachtige drachtplantentuin de Immenhof van imkervereniging 't Wilgenroosje te Cranendonck bij Budel. De tuin heeft een heus bijenhotel, bestaande uit een muur met nestblokken voor solitaire bijen (fig. 1). De aanwezigheid van een grote variatie aan bloemen garandeert smakelijke maaltijden voor de kieskeurige bezoekers. Ze eten en drinken en slapen er niet alleen, maar brengen ook hun nakomelingen onder in het hotel.

Figuur 1. De insectenwand in de Immenhof.

OBSERVATIEKASTJE

Eén van de onderkomens is een in strak aluminium uitgevoerd kastje met buisjes van plexiglas (fig. 2), zodat je de kamerbewoners kunt observeren als je de lade naar buiten trekt (fig. 3). Al snel ontdekte ik dat de af en aan vliegende bijen behangersbijen zijn die hun bladstukjes haalden op de dichtbijstaande wilgenroosjes (fig. 4). De bijen vlogen aan met stukjes blad tussen hun kaken (fig. 5), maar als dan de lade naar buiten stak waren ze hun oriëntatie kwijt. Er zat niets anders op dan steeds even de lade dicht te doen en pas naar buiten te schuiven als een bijtje binnen was.

Figuur 2. De bijenlade.

Figuur 3. De bijenlade uitgetrokken.

Figuur 4. Een lapse behangersbij snijdt een bladstukje uit wilgenroosje.

Het wat troebele plexiglas liet geen al te heldere kijk op de activiteiten toe, maar ik kon duidelijk zien dat verscheidene gangen bijna helemaal vol zaten met bladkokertjes. Daarin hebben de bijen broodjes van stuifmeel en nectar gestopt en er een ei op gelegd, zodat de larven straks voldoende voedsel aantreffen en er ook in het nieuwe jaar weer behangersbijen zullen zijn.

LAPSE BEHANGERS

Ik kon de ijverige diertjes, door hun afmeting en de aanwezigheid van oranje buikharen met een zwart toefje aan het eind, al gauw determineren als lapse behangersbijen, *Megachile lapponica*. Het was leuk om te zien hoe ze mooie ovale bladstukjes naar binnen droegen, maar er daar deels bladgehakt van maakten om de afsluiting van de cellen te fabriceren. Er blijkt een uitvoerig gebijt en gesabbel aan te pas te komen voordat met het bladpajje de bladstukjes naar tevredenheid aan de wand van de buis zijn vastgeplakt. Om de gang aan de voorkant af te sluiten verzamelden de bijen allerlei rommeltjes in de buurt op de grond en droegen die tussen de kaken naar binnen.

Figuur 5. Het blaadje wordt naar het kunstnest gebracht.

Figuur 6. De koekoeksbij *Coelioxys inermis*.

BEZOEK VAN DE KOEKOEK

De grootste verrassingen landden echter een eindje verder op de muur. Ik had ze pas in de gaten toen ze voor het hotel langs vlogen: zwarte bijen met lichte haarbandjes en een opvallend spits toelopend achterlijf (fig. 6). Het bleek om de gewone kegelbij *Coelioxys inermis* te gaan, een soort uit de grote groep van de koekoeksbijen. Koekoeksbijen leggen hun eieren in het nest van een andere bijensoort. De larve die daaruit komt zuigt dan het ei van de gastvrouw leeg of vermoordt haar larve en eet vervolgens al het eiwitrijke voedsel op dat in de cel voorradig is. De kegelbijen inspecteerden de nestgangen door er vliegend of zittend aan te ruiken met hun antennes. De behangers hadden alle cellen al gesloten en daarom heb ik de koekoeken geen ei zien leggen. Maar nieuwsgierig blijf ik er wel naar. Ook al heet deze koekoeksbij de gewone kegelbij, ze is helemaal niet zo gewoon en voor mij was het een buitengewone ervaring.

ZELF BIJEN IN DE TUIN

Het is heel eenvoudig om zelf solitaire bijen en wespen in de tuin te krijgen. Daarvoor dient niet alleen een grote diversiteit aan bloemplanten aanwezig te zijn, maar ook nesthulp. Geschikt zijn houtblokken met gladde en zo diep mogelijke gangen met een diameter van 2 tot 9 mm. Maar ook bamboe of riet, leemwandjes en vermolmd hout worden graag gebruikt. De dieren hebben een voorkeur voor nestgelegenheid die een flink deel van de dag zon ontvangt.